

Формування і розвиток пізнавального інтересу учнів засобами інформаційно- комунікаційних технологій на уроках історії.

Із досвіду роботи вчителя історії

Рівненської загальноосвітньої

школи І-ІІІ ст.№27 Рівненської міської ради

В останні роки українська національна освіта переживає один із найважливіших етапів свого реформування, а саме – упровадження компетентнісного підходу. На думку багатьох зарубіжних та вітчизняних експертів, це дасть можливість українській системі освіти інтегруватися в європейський та світовий освітній простір, подолати недоліки адаптивної (традиційної) парадигми, розвинути творчі здібності учнів та підготувати їх до активної, відповідальної діяльності, яка допоможе їм самореалізуватися в складному мінливому світі з врахуванням інтересів суспільства.

У той же час спостерігається суттєвий спад інтересу учнів до вивчення історії. Так, якщо дослідження уподобань учнів, що проводилися у 60-80-х роках ХХ століття, стабільно ставили історію у трійку найбільш цікавих навчальних предметів, то аналогічні дослідження початку ХХІ століття відводять їй лише 6-8 місця. Неоднорідними були і дані відносно окремих курсів. Традиційно, перевага надавалася курсам історії стародавнього світу та середніх віків, далі йшли курси нової та новітньої історії. Тенденція щодо падіння інтересу до історії у 8-11-х класах збереглася і сьогодні. Традиційно, цікавість до навчального предмету залежить від рівня сформованості пізнавального інтересу до нього.

Проблема формування пізнавального інтересу до вивчення історії має тривалу історію. У 60-х і 70-х роках науковці та дидакти Г. Щукіна, В. Безпечанський, О. Волобуєв, О.Стрелова зосередили свою увагу на уточненні поняття „пізнавальний інтерес”, на з’ясування дидактичних принципів психологічних особливостей та методичних прийомів його формування .

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття вчені та вчителі–практики зосередили свою увагу на визначенні причин спаду пізнавального інтересу

учнів до вивчення історії. До найбільш важливих були віднесені такі: ускладнення навчальних програм, поява нових навчальних предметів, профорієнтація, що не пов'язана з продовженням орієнтації на історичну освіту, недосконалість підручників; продовження використання методів навчання, що спрямовані на запам'ятовування великої кількості фактажу, неврахування індивідуальних особливостей учнів, інтенсифікація, що викликана збільшенням обсягу навчального матеріалу і скороченням часу на його вивчення при високих вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Таким чином проблема формування пізнавального інтересу учнів до історії зберігає свою актуальність і вимагає пошуку нових підходів, ресурсів та методичних прийомів, здатних відновити пізнавальний інтерес учнів до історії.

Актуальність досвіду обраної теми є очевидною, адже вона вимагає пошуку нових підходів, ресурсів та методичних прийомів, здатних сформувати і розвинути пізнавальний інтерес учнів до історії. Спільними зусиллями історія та ІКТ здатні допомогти формуванню поінформованих громадян і критично мислячих читачів, які можуть перетворювати інформацію на знання. Роль Інтернету в цьому особливо значна, оскільки його використання дозволяє збільшити кількість джерел інформації і уникнути довіри тільки одному джерелу.

Практична значущість. Провідною метою застосування ІКТ на уроці історії є досягнення більш глибокого осмислення навчального історичного матеріалу, образне сприйняття, посилення емоційного впливу історії на особистість учня, його «занурення» в досліджувану епоху. Це відбувається через використання карт, схем, навчальних картин, відео- та аудіокоментарів, представлених в електронному варіанті. Застосування у процесі навчання інформаційно- комунікаційних (мультимедійних) технологій (ІКТ) сприяють формуванню і розвитку пізнавального інтересу учнів до історії, поглиблюючи тим самим знання учнів з предмета.

Провідна ідея досвіду спрямована на формування і розвиток за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій особистого пізнавального інтересу учнів до історії, який допоможе дитині знайти своє місце в житті,

визначитися з колом інтересів та уподобань, розвинути їх, оперувати інформацією історичного та суспільно-політичного характеру, сприятиме учням опанувати вміннями зіставляти різні інтерпретації фактів, критично оцінювати їх, виявляти маніпуляції щодо інформації соціального та історичного змісту під час аналізу, робити висновки та узагальнення.

Інноваційна значущість. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні базується на загальному розумінні зміни ролі інформації в освітньому процесі та загальних принципах інформаційної взаємодії в інформаційно-комунікативному середовищі. ІКТ дозволяють розробляти і застосовувати принципово нові засоби інформаційної взаємодії між учнями. Ця взаємодія зорієнтована на виконання різноманітних видів самостійної діяльності з моделями предметно-історичного середовища (артефактів культури, реконструкцій історичних подій, явищ і процесів і т. п.), створеними за допомогою сучасних комп'ютерних засобів та представленими на екрані.

Науково-теоретичну базу досвіду становлять публікації науковців та дидактів: Г. Щукіна, В. Безпечанського, О. Волобуєва, О.Стрелова, які зосередили свою увагу на уточненні поняття „пізнавальний інтерес”, на з'ясуванні дидактичних принципів психологічних особливостей та методичних прийомах їхнього формування. Наукові праці дослідників і вчителів-практиків О. Худобця, Я. Нетечі, В. Дрібниці, Д. Десятова допомогли розкрити окремі аспекти теми.

Суть досвіду. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як засобів навчання в освітньому процесі стало нагальною потребою сьогоденної школи. У зв'язку з цим особливого значення надаю переорієнтації власного мислення на усвідомлення принципово нових вимог до своєї педагогічної діяльності, готовність використовувати ІКТ як допоміжний навчальний ресурс. Адже це чудовий інструмент, прекрасне доповнення, яким потрібно вдало користуюся. Добре опанувавши інформаційні технології, йду в ногу з часом, адже саме такий педагог, вважаю, завжди буде цікавий учням.

Особливу увагу звертаю на можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках з метою формування і посилення пізнавального інтересу учнів до вивчення історії.

Сьогодні у школі навчаються діти, які народилися в XXI столітті. Вони не уявляють свого життя без смартфонів та комп'ютерів, але, на жаль, не дуже люблять читати звичайні підручники та художні книжки. Бурхливий розвиток в останні роки нових інформаційних технологій безпосередньо впливає на розвиток особистості сучасного учня. Потужний потік нової інформації, застосування комп'ютерної технології, поширення різних технічних засобів мають великий вплив на підростаюче покоління та їхнє сприйняття навколишнього світу. Глобалізація сучасного інформаційного світу призвела до утвердження медіакультури практично в усіх галузях людського життя. Сучасні інформаційні технології відіграють значну роль у формуванні ціннісних орієнтацій сучасної молоді. Молода людина прагне до візуального сприйняття інформації. Дане культурне явище призводить до того, що в процесі інформаційної комунікації зоровий знак переважає над текстовим. Предмет історія не є винятком.

Саме ці факти спонукали до роздумів: як зробити процес навчання результативним? Як навчати так, щоб дитина виявляла зацікавленість до знань?

Тож маючи чималий досвід, ставлю перед собою мету – застосування інформаційно-комунікаційних технологій як універсального інструментарію для формування і розвитку пізнавальної діяльності учнів на уроках історії.

З появою персональних комп'ютерів та збільшенням їхньої кількості у школах України з'явилася можливість застосовувати їх на уроках різним чином. Електронні навчальні посібники, створені на базі мультимедіа (мультимедійні підручники, або, за офіційною термінологією, «програмні педагогічні засоби»-ППЗ), презентації, відеофрагменти та відеофільми документального, навчального чи художнього змісту сильніше, ніж звичайні засоби навчання, привертають увагу, впливають на пам'ять і уяву, полегшують процес запам'ятовування. Широкий образний ряд, активне залучення образного мислення в освітній процес допомагають учням цілісно сприймати

запропонований матеріал. З'являється можливість поєднати виклад теоретичного матеріалу з демонстрацією візуального уроку. Інформаційно-комунікаційні технології забезпечують таку подачу інформації, за якої дитина сприймає її відразу кількома органами чуття паралельно, а не послідовно, як це робиться при звичайному навчанні. Це дозволяє зробити урок більш цікавим і динамічним, «занурити» учня в обстановку якої-небудь історичної епохи, створити ілюзію присутності, співпереживання, сприяють становленню об'ємних і яскравих уявлень про минуле. Одним словом, формують і розвивають пізнавальний інтерес до історії, поглиблюючи тим самим знання учнів з предмета.

Переконаний, що переваги, які мають ІКТ, сприятимуть розвитку цілісності та системності мислення школярів, мотивації до вивчення історії, індивідуалізації процесу навчання.

Перш за все окреслив переваги використання ІКТ у процесі навчання історії:

- *ІКТ дозволяють представляти знання історичних фактів, подій, документів, коментарів та інтерпретацій у взаємозв'язку;*

- *знання постають у певному контексті. Контекстом слугують не тільки коментарі, а й багато інших матеріалів (малюнки, звукові вставки, анімація, портрети тощо), які подають інформацію про історичні явища з різних боків. Створюється мережева структура інформації, з великою інформаційною насиченістю і додатковим смисловим потенціалом;*

- *знання формуються завдяки залученню різних каналів сприйняття;*
- *сприйняття, інтерпретація та засвоєння історичних знань за умов використання ІКТ відбувається не тільки когнітивним способом, але й споглядальним шляхом;*

- *реконструкція історичних подій як найважливіший крок у формуванні історичної свідомості відбувається завдяки залученню віртуальної реконструкції, що стимулює інтелектуальну діяльність учнів.*

Оскільки традиційна класно-урочна система зорієнтована на трансляцію знань від учителя до учня, використання ІКТ у навчально-виховному процесі

дозволяє перейти від навчання, в основі якого — інформація, почута з вуст викладача або прочитана в підручнику, до навчання через сприйняття інформації з електронних ресурсів, Інтернету. На будь-якому уроці, оперуючи різноманітними цифровими навчальними ресурсами, організую дослідницьку діяльність учнів, спонукаю до індивідуального пошуку інформації, навчаю оцінювати надійність різних інформаційних джерел, створювати власні медіапродукти (відеофрагменти, мультимедійні презентації, опорні схеми, інші моделі).

Замість насичення пам'яті дитини значним обсягом матеріалу, навчаю її знаходити його, користуватися ним та застосовувати на практиці. Зі спостережень помітив, що саме завдяки використанню ІКТ діти працюють в індивідуальному темпі, що створює ситуацію успіху для кожного учня, процес здобуття знань мотивує до навчання.

Пізнавальний інтерес до історії – це вибіркова спрямованість особистості на об'єкти, явища або процеси минулого. Він є носієм інтелектуальних вмінь, емоційного стану та вольових зусиль особистості і виявляє себе одночасно як потреба займатися історією, і як мотив – активності особистості, і як стимул до подолання труднощів і відчуття радості, і задоволення під час роботи. Формуватися він може через два напрями:

- засобами відбору і представлення інформації;
- засобами залучення учнів у пізнавальну (не репродуктивну!) діяльність .

Дослідження проблеми складається з трьох етапів:

- дослідження можливостей інформаційно-комунікаційних технологій у порівнянні із звичними аудіовізуальними засобами навчання по лінії відбору і представлення інформації;
- розробка запитань і завдань на основі відеоматеріалів, здатних формувати і підтримувати пізнавальний інтерес учнів до історії, шляхом включення їх у пізнавальну діяльність;
- навчання учнів використовувати інформаційно-комунікаційні технології для захисту та створення презентацій .

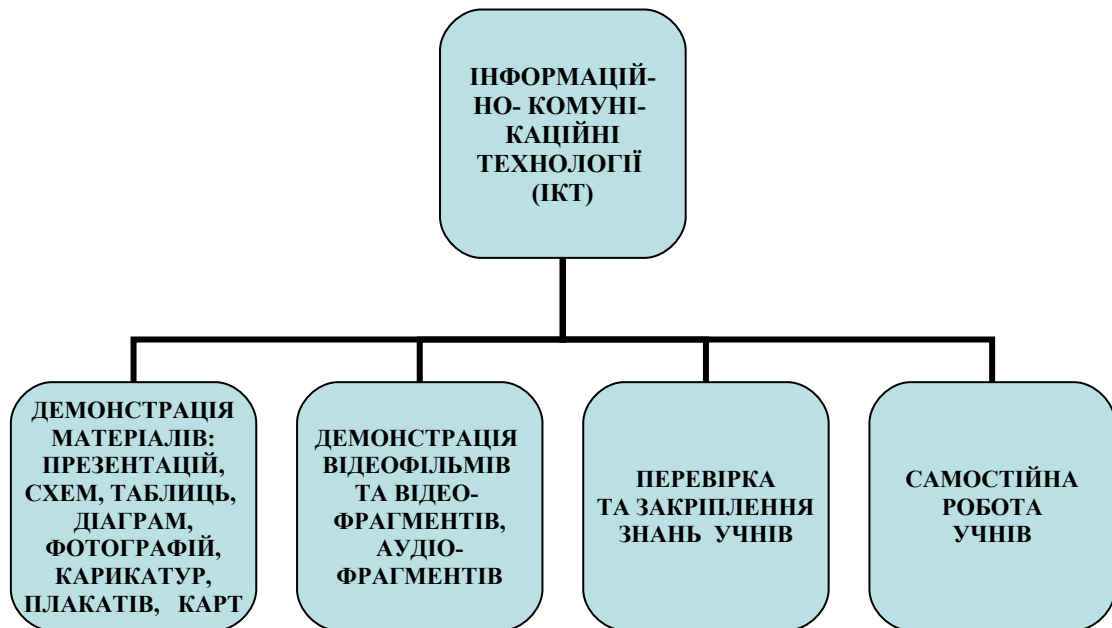
У результаті дослідження проблеми встановлено, що окрім тих переваг аудіовізуальних засобів навчання, які широко відомі, інформаційно-комунікаційні технології можуть додатково забезпечити:

- доступ до мережі Інтернет (різноманітна інформація);
- можливість вчителю самому створити відеофрагмент;
- легкість використання;
- можливість інтерактивної участі учнів на всіх стадіях розробки матеріалів.

На першому етапі укладено інформаційно-технологічну карту за темами уроків (додаток 1). Від звичайного переліку уривків з художніх та документальних фільмів інформаційно-технологічна карта відрізняється включенням до списку фрагментів з передач новин, публіцистичних програм тощо, із вказівкою на тривалість фрагменту і тих якостей особистості, для формування або розвитку яких вони можуть бути використані.

Інформаційно-комунікаційні технології пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою та управлінням інформацією. Цей термін включає всі технології, що використовуються для роботи з інформаційними ресурсами. Комп'ютер- основний помічник у цьому. Він як інструмент у руках вчителя може виконувати наступні функції: основного джерела навчальної інформації, наочного посібника, тренажера, засобу діагностики і контролю, засобу підготовки та зберігання навчального матеріалу.

До уваги основні напрямки використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії:

На деяких із них зупинюся детальніше.

Використання аудіовізуальних засобів на уроках історії практикував досить давно, але раніше якість фото-аудіо-відеоматеріалів, їх пошук, нестача та неможливість відходу від класно-урочної системи не дозволяли використати аудіовізуальні засоби більш ефективно і продуктивно. З появою комп'ютера на уроці історії, ознайомлення учнів з новими документальними і художніми фільмами чи фрагментами з них, іншою наочністю, дають можливість зробити свої уроки більш цікавими, насиченими і продуктивними.

Демонстрація відеоматеріалів сприяє пізнавальному інтересу учнів, виникає досить стійка мимовільна увага, що обумовлена яскравістю, динамічністю, розмірами та контрастністю зображення, звуковим супроводом тощо. Саме цим пояснюється міцне запам'ятовування учнями окремих, найбільш яскравих, емоційно насичених кадрів. Утворюються передумови до формування чітких уявлень, свідомого та глибокого засвоєння знань.

Відомо, що навіть цікава, емоційно-насичена інформація не здатна підтримувати пізнавальний інтерес достатньо довго. Для закріплення і розвитку пізнавального інтересу до інформації учні повинні використати її у своїй пізнавальній діяльності (тобто виконати з ними процесуальні дії, що супроводжуються вербально-логічними операціями). Наслідком цього є

завдання другого етапу: розробити до вказаних відеофрагментів запитання та завдання, які б сприяли формуванню та підтримували пізнавальний інтерес учнів до вивчення історії. Основою для розробки завдань та запитань стала створена мною таблиця „Критерії вибору інформації та засобів залучення учнів у пізнавальну діяльність (додаток 2).

Наведу декілька прикладів, що ілюструють формування та розвиток пізнавального інтересу учнів до історії за допомогою запитань та завдань до відеоматеріалів.

На уроці вивчення нового навчального матеріалу у 6 класі „Перші землероби та скотарі на території України” як ілюстративне і самостійне джерело інформації використовую відеофрагменти із навчального фільму „Трипільська цивілізація. Тисяча років самотності”. Під час вступного слова вчителя, показуючи наочність (глиняні речі, одяг, колоски), демонструється короткий відеофрагмент про землеробські заняття трипільців, ставлячи перед тим проблемне завдання: „Чому і кому ми, сучасні українці, повинні завдячувати за ті знання і вміння, які маємо?”.

Під час вивчення нового матеріалу, за умови роботи з відео, враховуючи особистісно-зорієнтований підхід до учнів застосовую різні прийоми: як формування уявлень (емпіричний рівень пізнання), так і засвоєння теорії (теоретичний рівень пізнання). Наприклад.

- Опишіть, що ви побачили, переглядаючи відеофрагмент.
- Розкажіть (опишіть), що робили, чим займалися трипільці.
- Складіть план на тему „Побут і житло трипільців”.
- Які деталі вам найбільше запам’яталися, що вразило?
- Що вирізняло трипільців серед інших цивілізацій того часу?
- Що ви дізналися (нового) про трипільців та ін.

Під час підведення підсумків уроку доцільно використовувати останній фрагмент фільму, у якому йдеться про зв’язок української сучасності з Трипільською цивілізацією (духовність, спадок і т. ін.). Він не лише підсумовує вивчене на уроці, розвиває критичне мислення, посилює пізнавальний інтерес до предмету, але й сприяє національно-патріотичному вихованню учнів.

Для кожного конкретного уроку ретельно відбираю відеоматеріал, який відповідає цілям, плану і структурі уроку. Він обов'язково має бути поділений на невеликі фрагменти, що розташовані у логічній послідовності. Протягом останніх років було зібрано і створено дуже багато відеофрагментів з історії, середній час тривалості яких 3- 5 хв. Під час їхнього створення використовую програму Movie Maker для «нарізки» та «склейки» відеофрагментів.

Більшість *документальних фільмів* побудовані на архівних матеріалах, інтерв'ю сучасників та учасників подій і можуть розглядатися в якості відеоматеріалів, які дозволяють наблизитися до вирішення завдання формування дослідницьких навичок учнів. Кожен такий фільм має автора зі своїми поглядами, тому чітко і грамотно відбираю відеоматеріал, переглядаючи який, учень може співставити його з історичними документами, архівними дослідженнями і зробити самостійно висновки.

Художні фільми теж є одним з найбільш цікавих засобів навчання, що посилюють пізнавальний інтерес учнів, але тривалість художнього фільму не дає можливості показати його повністю на уроці та й немає такої потреби, це можна зробити у позаурочний час. Більш доцільно використати окремі відеофрагменти з фільму, які яскраво відображають тему чи подію, або історичну постать. („Троя”, „Гладіатор”, „Вогнем і мечем”, „Жанна д'Арк”, „Перл-Харбор”, „Нескорений”, „Залізна сотня”, „Атентат” та інші).

Таким чином, простота використання, широкі можливості Інтернет-ресурсів і можливість учителя шляхом „нарізки” компактного, яскравого, інтенсивного відеофрагмента, роблять незамінними інформаційно-комунікаційні технології у пробудженні пізнавального інтересу учнів до історії. А складені на основі вимог дидактики та методики викладання історії завдання, підтримують його шляхом залучення учнів у пізнавальну діяльність. Про це свідчать і власні спостереження, і спостереження дидактів та інших вчителів-практиків.

Використання аудіоматеріалів є необхідним і досить цікавим. Найбільш ефективно застосовую їх при вивченні тем з культури. Систематизую матеріал за темами, уроками. Наприклад, музика Епохи Відродження, музика народів

Сходу, музика 90-х рр.. ХХ ст., сучасна українська музика та ін. Є аудіозаписи промов В.Молотова, М.Хрущова, Л.Брежнєва, які створюють можливість почути в оригіналі їхні виступи і голоси, та, ніби, віртуально опинитися у тому періоді історії, що значно поживляє цікавість учнів. Аудіоматеріал не повинен заважати учителю і учням, не бути „фоном” уроку, а навпаки, має доповнювати навчально- пізнавальний процес.

Використання ППЗ- педагогічних програмних засобів (мультимедійних підручників) збільшує пізнавальну активність учнів за рахунок різноманітної відео- і аудіо інформації та вирішує декілька завдань – наочність, доступність, індивідуальність, контроль, самостійність. ППЗ здійснює диференційований підхід до кожного учня, що дає можливість останньому самостійно без допомоги вчителя вивчати пропонований матеріал, розширювати свій кругозір. Програмні засоби, що доповнюють традиційну технологію навчання шкільного предмета або окремих його розділів і тем, містять чітко структуровану навчальну інформацію у текстовому вигляді, безліч наочних зображень у вигляді опорних схем, малюнків, таблиць, діаграм, карт, плакатів, карикатур, фотографій, відеофрагментів, забезпечених анімаційними і звуковими ефектами. У деяких ППЗ є довідкові матеріали (хронологічні таблиці, біографії діячів, словники термінів, документи, статистичні дані). Усе це активізує навчально-пізнавальну діяльність учнів на уроці і вдома.

На уроках часто використовую **навчальні презентації**. Помітив, що спостерігається збільшення темпу уроку за рахунок мультимедійності – наявності не лише тексту і графіки, але й анімації, відео та звуку. Слід зазначити, що створені та методично продумані слайдові презентації – це найкращий вид унаочнення (*карти, таблиці, схеми, фото, документи, завдання, шаблони виконання завдань*), який не потребує матеріальних затрат та може швидко змінюватися за бажанням учителя.

Всі важливі етапи уроку зафіксовані на слайдах заздалегідь, тому не доводиться витрачати час для записів на дошці. Ще одним позитивним моментом презентацій є постійна наявність необхідної інформації перед очима дітей, а так само повернення до потрібної інформації при необхідності на будь-

якому етапі уроку. В учнів відразу працюють два види пам'яті (візуальна та слухова), що сприяє ефективнішому засвоєнню нового матеріалу. Дуже допомагає презентація при узагальненні матеріалу, коли в темі є наскрізні поняття, і потрібно, наприклад, скласти узагальнюючу схему чи таблицю. Незамінними презентації стають під час вивчення тем з культури, суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку. В першій - це твори, автори, тенденції, віртуальні екскурсії в музеї (стане у нагоді ресурс від Google – Арт-проект - <http://www.googleartproject.com>), в другій – цифри, діаграми, графіки.

Прикладом використання ІКТ на уроках історії є **робота над навчальними проектами**. Наразі, йде робота над завданнями третього етапу дослідження, а саме, розробки системи завдань спрямованих на те, щоб учні самостійно навчалися розробляти проекти і презентувати їх за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій . Учні самостійно шукають матеріал, аналізують його, осмислюють. Це сприяє як формуванню і розвитку їхнього пізнавального інтересу, поглибленню знань з історії, так і росту загальної інформаційної культури. Пріоритет дослідницьких і проектних технологій у викладанні історії сприяє використанню широкої бази історичних джерел, що не завжди є в шкільних бібліотеках. Можливості ІКТ, щодо збереження і передачі інформації, дозволяють вирішити ці завдання: підвищити інформаційну насиченість уроку, вийти за рамки шкільних підручників.

Проте завжди пам'ятаю, що комп'ютер ніколи не зможе повністю замінити вчителя:

- По-перше, тільки вчитель може зацікавити учнів, викликати допитливість, завоювати їх довіру;*
- по-друге, він може спрямувати їх увагу на ті або інші важливі аспекти предмету, який вивчається;*
- по-третє, тільки педагог зможе відзначити їх старанність та знайти шляхи спонукання до навчання.*

Учителю варто пам'ятати, що будь-який навчальний процес базується на використанні педагогічних технологій, тому ІКТ мають набути педагогічного змісту. Застосування ІКТ повинно оптимізувати енерговитрати педагогів,

підвищити ефективність навчального процесу, розвантажити вчителя і допомогти йому зосередитися на індивідуальній і творчій роботі.

Результативність досвіду полягає у вдалому поєднанні навчальної, аналітично-діагностичної, виховної роботи. Прослідковується тенденція зростання успішності, підвищення проценту знань завдяки формуванню і розвитку пізнавального інтересу до історії. Поряд із цим можливості ІКТ використовуються для розвитку пам'яті учнів (у результаті комбінованої дії на учня за допомогою зору і слуху та залучення його до активної дії частка засвоєння навчального матеріалу може скласти 75 %), розвитку вмінь організації навчальної праці, уміння знаходити необхідну інформацію за допомогою ІКТ, формування логічного, абстрактного й системного мислення, формування розумових операцій — аналізу, узагальнення, доведення, класифікації тощо.

Ефективність використання ІКТ на уроці історії:

- *збільшується можливість використання наочних матеріалів на уроці;*
- *підвищується ефективність праці на уроці і учня, і вчителя;*
- *встановлюються міжпредметні зв'язки з основами інформатики та обчислювальної техніки;*
- *стає можливою організація проектної діяльності учнів під керівництвом вчителя історії та інформатики, спрямована на створення електронних навчальних продуктів;*
- *змінюються на краще стосунки вчителя з учнями, особливо з тими, хто цікавиться комп'ютерами: вони починають бачити в учителіві «споріднену душу»;*
- *змінюється ставлення до комп'ютера: учні починають сприймати його як інструмент для роботи в будь-якій галузі людської діяльності, а не як цікаву іграшку.*

Висновок. Досвід показує, що застосування інформаційних технологій на уроках історії та у позаурочній діяльності значно посилює пізнавальний інтерес до предмету, розширює можливості творчості, стимулює освоєння учнями новітніх досягнень в області комп'ютерних технологій, що веде в свою чергу до

інтенсифікації процесу навчання. Проте, учителям, який використовує ІКТ на уроках, не слід забувати, що в основі будь-якого навчального процесу лежать педагогічні технології. Інформаційні освітні ресурси повинні не замінити їх, а допомогти їм бути більш результативними. Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють оптимізувати працю вчителя, щоб навчальний процес став більш ефективним. Тому використання ІКТ повинне бути правильно організоване й стати помічником у процесі навчання і виховання. Креативність, самостійність і залучення учнів в організацію навчально-виховного процесу - здатні закріпити і розвинути їх пізнавальний інтерес до вивчення історії, розвинути мислення і творчі здібності дитини, сформувати активну життєву позицію в сучасному інформаційному суспільстві.

Додаток 1

Інформаційно-технологічна карта відеоматеріалів. Історія України 11 клас

Урок Тема	Сюжет, сцена	Триваліс ть	Тема досвіду: Формування і розвиток пізнавального інтересу учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії.		
			Пізнавальн ий інтерес	Критичн е мислен ня	Емпатія (співпереживан ня)
Урок 1 Окупація України військами Німеччини та її союзників.	<ul style="list-style-type: none"> Вступ німецьких військ у Львів Проголошення Акту Відновлення незалежності України від 30.06.1941 р. 	1,02 хв.	+	+	
		3,10 хв.	+	+	
Урок 2 Обороні бої влітку – восени 1941 р.	<ul style="list-style-type: none"> Захоплення німцями Правобережної України. Оборона Києва. 	2,01 хв.	+		+
		2,36 хв.	+		+

<p><i>Урок 4</i> Розгортання Руху Опору та його течії в Україні.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Розкол ОУН . Розрізненість українських сил 	3,10 хв.	+		+
<p><i>Урок 5</i> Україна на завершально му етапі війни.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Інтерв'ю у людей щодо святкування «Дня Перемоги» 	1, 54	+	+	